

دانشگاه پیام نور استان هرمزگان

مرکز بندرعباس

دانشکده مهندسی معماری و شهرسازی

خانه مهر کودکان بی سرپرست زیر ۵ سال بندرعباس با رویکرد شادمانی

پایان نامه برای دریافت مدرک کارشناسی ارشد

در رشته مهندسی معماری گرایش معماری

نام دانشجو : الهام یاقوت پور باینوجی

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر خوشنویس

اردیبهشت ماه ۱۳۹۵

الحمد لله

بسمه تعالی

صورتحلسه دفاع از پایان نامه کارشناسی ارشد

نام مرکز: دانشگاه پیام نور مرکز بندرعباس

شماره دانشجویی: ۹۱۷۷۲۹۳۰۲

نام دانشجو: الهام یاقوت پور باینوجی

گرایش: معماری

رشته: مهندسی معماری

عنوان پایان نامه / رساله: خانه مهر کودکان بی سرپرست زیر ۵ سال با رویکرد شادمانی

تاریخ دفاع: ۱۳۹۵/۰۲/۲۲

نمره و درجه پایان نامه / رساله:

ردیف	سمت	نام و نام خانوادگی	مرتبه دانشگاهی	دانشگاه یا مؤسسه	امضا
۱	استاد راهنما				
۲	استاد راهنمای همکار				
۳	استاد مشاور ۱				
۴	استاد مشاور ۲				
۵	استاد داور				
۶	نماینده گروه آموزشی و پژوهشی استان				

گواهی اصالت، نشر و حقوق مادی و معنوی اثر

اینجانب الهام یاقوت پور باینوجی دانشجوی ورودی سال ۹۱ مقطع کارشناسی ارشد رشته مهندسی معماری گواهی می‌نمایم چنانچه در پایان نامه خود از فکر، ایده و نوشته دیگری بهره گرفته‌ام با نقل قول مستقیم یا غیرمستقیم منبع و ماخذ آن را نیز در جای مناسب ذکر کرده‌ام. بدیهی است مسئولیت تمامی مطالبی که نقل قول دیگران نباشد بر عهده خویش می‌دانم و جوابگوی آن خواهم بود. دانشجوی تأیید می‌نماید که مطالب مندرج در این پایان نامه (یا رساله) نتیجه تحقیقات خودش می‌باشد و در صورت استفاده از نتایج دیگران مرجع آن را ذکر نموده است.

نام و نام خانوادگی دانشجو: الهام یاقوت پور باینوجی
تاریخ و امضاء:

اینجانب الهام یاقوت پور باینوجی دانشجوی ورودی سال ۹۱ مقطع کارشناسی ارشد رشته مهندسی معماری گواهی می‌نمایم چنانچه براساس مطالب پایان نامه خود اقدام به انتشار مقاله، کتاب، و نمایم ضمن مطلع نمودن استاد راهنما، با نظر ایشان نسبت به نشر مقاله، کتاب، و ... و به صورت مشترک و با ذکر نام استاد راهنما مبادرت نمایم.

نام و نام خانوادگی دانشجو: الهام یاقوت پور باینوجی
تاریخ و امضاء:

(کلیه حقوق مادی مترتب از نتایج مطالعات، آزمایشات و نوآوری ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه متعلق به دانشگاه پیام نور می‌باشد.)

تقدیم به:

پدرم، بزرگواری که الفبای زندگی را به من آموخت.

مادرم، مهربانی که عشق ورزیدن را به من آموخت.

همسرم، عزیزی که قدم به قدم مرا همراهی می کند.

تشکر و قدردانی:

- تشکر و سپاس از استاد بزرگوار و پر مایه ام جناب آقای دکتر خوشنویس که از محضر پر فیض تدریسیشان ، بهره ها برده ام ،
- با امتنان بیکران از مساعدت های جناب آقای دکتر عامری
- تشکر خالصانه از سرکار خانم ذوقی مسئول شیرخوارگاه الزهرا بندرعباس که از هیچ کمکی در زمینه پژوهش پیش رو دریغ ننمودند.
- سپاس فراوان از مسئولین سازمان بهزیستی استان هرمزگان و دانشگاه پیام نور شهرستان بندرعباس و با تشکر از تمام اساتید و عزیزانی که مرا در این راه یاری نمودند.

چکیده

زمانی که نام کودک در مسئله طراحی نمود پیدا می کند ، ناخودآگاه توجه به عوامل زیبایی شناسی رنگ ، فرم و فضا به عنوان عامل موثر در تشکیل شخصیت آنها و رابطه آن با معماری به میان می آید. اما متأسفانه فضاهایی که برای رشد و نگهداری کودکان خلق می شوند، به ابعاد مختلف وجودی کودک توجه ندارند و با ادراک، فعالیت ها و نیازهای مخاطبان آن هماهنگ نیستند. بنابراین کودکان در طراحی معماری فضا مورد التفات قرار نداشتند. حال مسئله در اینجا کودکان بی سرپرست هستند ، کودکانی که ناخواسته از مهرمادر و دست نوازشگر پدر محروم مانده اند و بدون تکیه بر والدینشان رشد می یابند و بدلیل شرایط خاص زندگی‌شان، بیشتر از دیگر کودکان در معرض خطرات ورود به جامعه و... قرار گرفته اند که اگر به آنها توجه نشود هم برای خودشان و هم برای آینده جامعه خطرناک خواهد بود و این موضوع ضرورت پرداخت به این موضوع را چندین برابر می کند. طراحی به گونه ایست که در آن بعد روانشناسی و زیبایی شناسی معماری به طور همزمان بتوانند هم مسائل و مشکلات فیزیکی و هم مسائل روحی و عاطفی آنها را برطرف نمایند. تحقیق پیش رو از نوع نظری-کاربردی می باشد و با توجه به سن کم جامعه آماری از تکنیک های پرسشنامه و مصاحبه با مربیان و قراردادن کودکان در دو محیط متفاوت و تفسیر نقاشی آنها استفاده شده و جهت گردآوری اطلاعات از روش کتابخانه ای، مقالات معتبر منتشر شده در نشریات معتبر علمی و از منابع دیجیتال بهره برده شده است. یافته های تحقیق نشان می دهد که چه معیارهایی امکان برانگیزش حس آرامش ، شادمانی و در نتیجه تقویت خلاقیت کودکان را فراهم می کند و راهکارهایی برای طراحی کالبدی فضاهای متنوع مرتبط با وی، از جمله فضای بازی، آموزشی ، استراحت و آرامش ارائه می دهد.

واژگان کلیدی :خانه مهر-کودک بی سرپرست- بندرعباس-شادمانی

فهرست مطالب

فصل اول : کلیات پژوهشی

۱-۱- تبیین موضوع.....	۲
۱-۲- علل و ضرورت های انجام طرح.....	۴
۱-۳- ضرورت اهمیت پروژه	۶
۱-۴- اهداف پروژه.....	۶
۱-۴-۱ هدف اصلی.....	۷
۱-۴-۲ اهداف فرعی.....	۷
۱-۵- فرضیه های پروژه.....	۷
۱-۶- روش تحقیق.....	۸
۱-۶-۱ روش و ابزار گرد آوری اطلاعات	۸
۱-۶-۲ روش تجزیه و تحلیل داده ها.....	۸
۱-۷- جامعه آماری و روش نمونه گیری.....	۹

فصل دوم : چهارچوب نظری

۱-۲- مبانی نظری.....	۱۱
۱-۱-۲ ماهیت و سودمندی مبانی نظری	۱۱
۱-۲-۲ نظریه اثباتی معماری.....	۱۱
۱-۳-۲ مبانی نظری اثباتی.....	۱۱
۱-۴-۲ عملکردهای مبانی نظری اثباتی.....	۱۲
۱-۵-۲ عوامل موثر بر معماری.....	۱۲
۱-۶-۲ نگرش ها و رویکردهای معماری برای شکل دادن به مبانی نظری.....	۱۴
۱-۷-۲ فرآیند طراحی.....	۱۸
۱-۸-۲ روانشناسی محیط ، رویکرد مشارکتی و نقش رنگ و فضا در ایجاد محیط دلخواه کودک.....	۱۹
۲-۲- تعاریف اولیه.....	۲۲
۳-۲- شناخت کودک	۲۳
۱-۳-۲ کودک کیست؟.....	۲۳
۲-۳-۲ فعالیت های ذهنی کودک.....	۲۴
۳-۳-۲ شناخت کودک از دیدگاه روانشناسی.....	۲۵
۴-۳-۲ کودک و اجتماع.....	۲۶
۵-۳-۲ کودک و خانواده.....	۲۶

۲۷.....	کودک و بی سرپرستی.....	۶-۳-۲
۳۰.....	کودک و بازی.....	۷-۳-۲
۳۴.....	کودک و خلاقیت.....	۸-۳-۲
۳۵.....	روانشناسی رشد کودک.....	۹-۳-۲
۴۱.....	کودک و آموزش.....	۱۰-۳-۲
۴۳.....	کودک و هنر.....	۱۱-۳-۲
۵۱.....	کودک و رنگ.....	۱۲-۳-۲
۵۴.....	معماری کودک.....	۴-۲
۵۴.....	مفهوم معماری.....	۱-۴-۲
۵۵.....	تاثیرات مادی و معنوی معماری بر تربیت و احساس کودک.....	۲-۴-۲
۵۶.....	دریافت حسی کودک از فضا.....	۳-۴-۲
۵۷.....	شادمانی.....	۵-۲
۵۷.....	شادی از دیدگاه اسلام.....	۱-۵-۲
۵۸.....	شادی از دیدگاه مارتین سلیگمن و خیام نیشابوری.....	۲-۵-۲
۵۸.....	شادی از دیدگاه روانشناسی.....	۳-۵-۲
۶۰.....	عوامل موثر بر شادمانی.....	۴-۵-۲
۶۲.....	تاریخچه.....	۶-۲
۶۲.....	پیشینه تاریخی حمایت از کودکان بی سرپرست در جهان.....	۱-۶-۲
۶۲.....	پیشینه تاریخی حمایت از کودکان بی سرپرست در ایران.....	۲-۶-۲
۶۴.....	تصویری از وضعیت کالبدی موجود موسسات حمایت از کودکان بی سرپرست.....	۳-۶-۲
۶۶.....	بررسی نمونه های موردی.....	۴-۶-۲

فصل سوم : روش تحقیق

۷۶.....	انجام تحقیق بر روی کودکان بی سرپرست زیر ۵ سال بندرعباس.....	۱-۳
۷۹.....	بررسی میزان شادمانی مربیان مرکز نگهداری کودکان بی سرپرست بندرعباس قبل و بعد از بازسازی ساختمان.....	۲-۳

فصل چهارم : یافته های تحقیق و تجزیه و تحلیل سایت

۸۲.....	۱-۴- مقدمه.....	۸۲
۸۲.....	۱-۴-۱- فضای اقامتی.....	۸۲
۸۴.....	۲-۴-۱- فضای آموزشی.....	۸۴
۸۶.....	۳-۴-۱- فضای تفریحی.....	۸۶
۸۷.....	۲-۴- یافته های تحقیق.....	۸۷
۸۸.....	۳-۴- اقلیم - شرایط محیطی و انسان.....	۸۸

۸۸.....	شناخت عناصر اقلیمی.....	۴-۳-۱-
۹۱.....	اقلیم و انسان.....	۴-۳-۲-
۹۳.....	اقلیم و ساختمان.....	۴-۳-۳-
۹۹.....	حوزه های اقلیمی.....	۴-۳-۴-
۱۰۴.....	آسایش و هوای داخل ساختمان.....	۴-۳-۵-
۱۰۵.....	تحلیل سایت.....	۴-۴-۴-
۱۰۷.....	دسترسی.....	۴-۴-۱-
۱۰۸.....	باد.....	۴-۴-۲-
۱۰۹.....	نور.....	۴-۴-۳-
۱۱۰.....	سر و صدا.....	۴-۴-۴-
۱۱۱.....	دید و منظر.....	۴-۴-۵-
۱۱۴.....	نتیجه گیری.....	۴-۵-

فصل پنجم : جمع بندی و نتیجه گیری (طراحی)

۱۱۹.....	۱-۵- طراحی فضا برای کودکان.....	
۱۲۰.....	۲-۵- دستورالعمل معماری با کودکان.....	
۱۲۲.....	۳-۵- ضوابط و الزامات عمومی.....	
۱۲۲.....	۱-۳-۵- الزامات عمومی.....	
۱۲۳.....	۲-۳-۵- بخش اداری.....	
۱۲۳.....	۳-۳-۵- بخش های کودکان.....	
۱۲۴.....	۴-۳-۵- فضاهای مشترک.....	
۱۲۷.....	۵-۳-۵- فضاهای خدماتی و تاسیساتی.....	
۱۲۷.....	۶-۳-۵- تجهیزات (الزامات عمومی).....	
۱۲۸.....	۷-۳-۵- توصیه ها.....	
۱۲۸.....	۸-۳-۵- ضوابط طراحی فضای باز و محوطه.....	
۱۳۱.....	۹-۳-۵- فضاهای مربوط به بخش بازی و رشد عاطفی کودکان.....	
۱۳۳.....	۴-۵- راه های بالا بردن خلاقیت و احساس شادمانی کودکان.....	
۱۳۸.....	۵-۵- برنامه کالبدی.....	
۱۳۹.....	۶-۵- شرایط محیطی.....	
۱۴۰.....	۷-۵- شرایط کالبدی.....	
۱۴۱.....	۸-۵- جمع بندی و نتیجه گیری فصول گذشته.....	
۱۴۲.....	۹-۵- برنامه فیزیکی.....	
۱۴۵.....	۱۰-۵- گزینه سنجی.....	
۱۴۷.....	۱۱-۵- روند طراحی.....	

۱۴۷.....	تقسیم فضاها و ابعاد و اندازه براساس برنامه فیزیکی	۵-۱۱-۱-
۱۴۷.....	چیدمان فضاها براساس دسترسی و ارتباط فضاها	۵-۱۱-۲-
۱۴۸.....	ایجاد وحدت و حس حمایت در پلان	۵-۱۱-۳-
۱۴۹.....	طراحی خاص هر کدام از فضاها	۵-۱۱-۴-
۱۵۲.....	سه بعدی های داخلی فضاها	۵-۱۱-۵-
۱۵۴.....	سه بعدی های خارجی مجموعه	۵-۱۱-۶-
۱۵۷.....	نقشه های معماری	۵-۱۱-۷-
۱۶۵.....	منابع	

فهرست جداول

۳۳.....	جدول (۱-۱) : عوامل موثر بر بازی کودکان
۳۸.....	جدول (۱-۲) : مراحل رشد کودک
۴۲.....	جدول (۱-۳) : بررسی نظام های آموزشی در کشورهای مختلف
۶۱.....	جدول (۱-۴) : اصول چهارده گانه افزایش شادمانی
۶۴.....	جدول (۱-۵) : سازمان های حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست پیش از انقلاب
۷۷.....	جدول (۱-۶) : تحلیل نقاشی کودکان بی سرپرست
۸۲.....	جدول (۱-۷) : بررسی ویژگی های فضای اقامتی
۸۴.....	جدول (۱-۸) : بررسی ویژگی های فضای آموزشی
۸۶.....	جدول (۱-۹) : بررسی ویژگی های فضای تفریحی
۱۰۵.....	جدول (۱-۱۰) : مکان های سازگار و ناسازگار با مجموعه مورد نظر پژوهش
۱۲۰.....	جدول (۱-۱۱) : نیازهای کودک در فضا بر اساس هرم مازلو
۱۲۱.....	جدول (۱-۱۲) : فضاهای مطلوب و نامطلوب از نظر کودکان
۱۳۱.....	جدول (۱-۱۳) : استانداردهای مربوط به مبلمان
۱۳۴.....	جدول (۱-۱۴) : راههای بالا بردن خلاقیت و احساس شادمانی کودکان
۱۳۵.....	جدول (۱-۱۵) : راهکارهای مناسب جهت طراحی فضای آرامش و استراحت
۱۳۶.....	جدول (۱-۱۶) : راهکارهای مناسب جهت طراحی فضای بازی
۱۳۷.....	جدول (۱-۱۷) : راهکارهای مناسب جهت طراحی فضای آموزشی
۱۳۸.....	جدول (۱-۱۸) : اصول طراحی و مناسب سازی فضاهای باز محالات مسکونی که به رشد و خلاقیت کودک کمک می کنند
۱۴۳.....	جدول (۱-۱۹) : برنامه فیزیکی
۱۴۶.....	جدول (۱-۲۰) : ماتریس گزینه سنجی

فهرست اشکال

- شکل (۱-۱): ابزارهای مشارکتی مورد استفاده در طرح شهر دوستار کودک ۲۱
- شکل (۱-۲): نمودار رشد کودکان ۲۳
- شکل (۱-۳): فعالیت های ذهنی کودکان ۲۴
- شکل (۱-۴): کودک بی سرپرست و جامعه ۳۰
- شکل (۱-۵): دوران شیرخوارگی ۳۹
- شکل (۱-۶): دوران نونهالی ۳۹
- شکل (۱-۷): دوران نوباوگی ۴۰
- شکل (۱-۸): دوران نوجوانی ۴۰
- شکل (۱-۹): مرحله خط خطی کردن نقاشی ۴۶
- شکل (۱-۱۰): مرحله طرح ریزی نقاشی ۴۷
- شکل (۱-۱۱): ترسیم آدم در نقاشی ۴۸
- شکل (۱-۱۲): ترسیم خانه در نقاشی ۴۹
- شکل (۱-۱۳): ترسیم درخت در نقاشی ۵۰
- شکل (۱-۱۴): کودک و رنگ ۵۳
- شکل (۱-۱۵): شیرخوارگاه آمنة ۶۸
- شکل (۱-۱۶): شیرخورگاه کازنوکو ۷۱
- شکل (۱-۱۷): نقشه های مرکز نگهداری کودکان نرسری ۷۲
- شکل (۱-۱۸): نماهایی از مرکز نگهداری کودکان نرسری ۷۳
- شکل (۱-۱۹): نماهایی از مرکز نگهداری کودکان در سارگومینز ۷۴
- شکل (۱-۲۰): نمره گذاری پرسشنامه آکسفورد ۷۹
- شکل (۱-۲۱): نمره گذاری پرسشنامه آکسفورد ۸۰
- شکل (۱-۲۲): بادهای غالب و حداکثر سرعت وزش باد ، طبق آمار ایستگاه های سینوپتیک از تاریخ تاسیس ۸۹
- شکل (۱-۲۳): نمودار جهت و سرعت باد بندرعباس ۸۹
- شکل (۱-۲۴): مشخصات اقلیمی بندرعباس ۹۰
- شکل (۱-۲۵): جدول زیست - اقلیمی ساختمان بندرعباس ۹۰
- شکل (۱-۲۶): جدول زیست اقلیمی ۹۳
- شکل (۱-۲۷): جهت تابش خورشید ۹۴
- شکل (۱-۲۸): درصد انعکاس پرتو خورشید در سطوح مختلف ۹۵
- شکل (۱-۲۹): تاثیر نوع سایه بان و وضعیت پنجره در دمای هوای داخلی آن ۹۶
- شکل (۱-۳۰): ارتباط بین عمق سایه بان، ارتفاع سایه ی ایجاد شده و زوایای تابش ۹۷
- شکل (۱-۳۱): هماهنگی سایه ی درخت با نوع اقلیم ۹۸
- شکل (۱-۳۲): حدود تقسیمات چهارگانه اقلیمی در ایران ۹۹
- شکل (۱-۳۳): اصول رعایت شده در معماری بومی مناطق اقلیمی ۱۰۰
- شکل (۱-۳۴): خلیج فارس ۱۰۱

- شکل (۱-۳۵) : بندرلنگه ۱۰۱
- شکل (۱-۳۶) : بندرعباس با بافت متراکم ، در امتداد ساحل گسترش یافته و خانه های سنتی آن به صورت حیات مرکزی ۱۰۲
- شکل (۱-۳۷) : جهت ساختمان با توجه به اقلیم ۱۰۳
- شکل (۱-۳۸) : جهت قرارگیری بنا نسبت به خورشید در اقلیم گرم و مرطوب ۱۰۳
- شکل (۱-۳۹) : جهت قرارگیری ساختمان در اقلیم گرم و مرطوب ۱۰۳
- شکل (۱-۴۰) : مناطق نفوذپذیری هوا ۱۰۴
- شکل (۱-۴۱) : سایت پلان و کاربری های اطراف سایت ۱۰۶
- شکل (۱-۴۲) : تحلیل دسترسی سایت ۱۰۷
- شکل (۱-۴۳) : تحلیل بادهای وارده به سایت ۱۰۸
- شکل (۱-۴۴) : تحلیل نورهای وارده به سایت ۱۰۹
- شکل (۱-۴۵) : تحلیل سرو صدا سایت ۱۱۰
- شکل (۱-۴۶) : تحلیل دید سایت ۱۱۱
- شکل (۱-۴۷) : تحلیل منظر سایت ۱۱۲
- شکل (۱-۴۸) : خلاصه اصول و روش های طراحی اقلیمی ۱۱۳
- شکل (۱-۴۹) : عوامل مورد استفاده در طراحی ۱۱۷
- شکل (۱-۵۰) : نتیجه ماتریس گزینه سنجی ۱۴۶
- شکل (۱-۵۱) : ابعاد فضاها براساس برنامه فیزیکی ۱۴۷
- شکل (۱-۵۲) : چیدمان فضاها براساس دسترسی و ارتباط فضاها ۱۴۷
- شکل (۱-۵۳) : ایجاد یکپارچگی و وحدت در پلان ۱۴۸
- شکل (۱-۵۴) : تبدیل هسته مرکز از مربع به دایره ۱۴۸
- شکل (۱-۵۵) : طرح ورودی محوطه ساختمان ۱۴۹
- شکل (۱-۵۶) : طرح نمای بخش شیرخوارگاه مجموعه ۱۴۹
- شکل (۱-۵۷) : طرح نمای بخش خوابگاه مجموعه ۱۵۰
- شکل (۱-۵۸) : طرح نمای بخش بازی مجموعه ۱۵۰
- شکل (۱-۵۹) : طرح نمای بخش بازی نیمه بازی مجموعه ۱۵۱
- شکل (۱-۶۰) : طرح نمای بخش آموزشی مجموعه ۱۵۱
- شکل (۱-۶۱) : طرح نمای بخش اداری مجموعه ۱۵۲
- شکل (۱-۶۲) : نمونه طراحی فضاهای بازی کودکان ۱۵۲
- شکل (۱-۶۳) : سه بعدی لابی مجموعه ۱۵۳
- شکل (۱-۶۴) : سه بعدی اتاق کودکان شیرخواره ۱۵۳
- شکل (۱-۶۵) : سه بعدی خارجی شماره یک ۱۵۴
- شکل (۱-۶۶) : سه بعدی خارجی شماره دو ۱۵۴
- شکل (۱-۶۷) : سه بعدی خارجی شماره سه ۱۵۵
- شکل (۱-۶۸) : سه بعدی خارجی شماره چهار ۱۵۵
- شکل (۱-۶۹) : سه بعدی خارجی شماره پنج ۱۵۶
- شکل (۱-۷۰) : سه بعدی خارجی شماره شش ۱۵۶

شکل (۱-۷۱) : سایت پلان مجموعه	۱۵۷
شکل (۱-۷۲) : لیست فضاهای مجموعه	۱۵۷
شکل (۱-۷۳) : پلان مبلمان طبقه همکف	۱۵۸
شکل (۱-۷۴) : پلان مبلمان طبقه اول	۱۵۸
شکل (۱-۷۵) : پلان بام	۱۵۹
شکل (۱-۷۶) : برش آ-آ	۱۵۹
شکل (۱-۷۷) : برش ب-ب	۱۵۹
شکل (۱-۷۸) : نمای شمالی	۱۶۰
شکل (۱-۷۹) : نمای جنوبی	۱۶۰
شکل (۱-۸۰) : نمای شرقی	۱۶۰
شکل (۱-۸۱) : نمای غربی	۱۶۰
شکل (۱-۸۲) : پلان اندازه گذاری طبقه همکف	۱۶۱
شکل (۱-۸۳) : پلان اندازه گذاری طبقه اول	۱۶۱
شکل (۱-۸۴) : پلان آکس بندی و ستونگذاری طبقه همکف	۱۶۲
شکل (۱-۸۵) : پلان آکس بندی و ستون گذاری طبقه اول	۱۶۲
شکل (۱-۸۶) : پلان تیرریزی طبقه همکف	۱۶۲
شکل (۱-۸۷) : پلان تیرریزی طبقه اول	۱۶۳
شکل (۱-۸۸) : پلان ساختمان نگهبانی، تاسیسات، پست برق و پارکینگ اختصاصی	۱۶۳
شکل (۱-۸۹) : نمای ساختمان نگهبانی، تاسیسات، پست برق و پارکینگ اختصاصی	۱۶۳
شکل (۱-۹۰) : پلان پارکینگ عمومی	۱۶۴
شکل (۱-۹۱) : نمای پارکینگ عمومی	۱۶۴
شکل (۱-۹۲) : طرح دیوار محوطه و سردر ورودی	۱۶۴

Abstract:

When children became subject in design, accuracy in the aesthetics factors of color, form and space comes as a Influential factor in the formation of their character and its relationship to architecture.

Unfortunately, the spaces that are created for the growth and guardianship of children do not pay attention to various aspects of child and are not coordinated with perception, activities and needs of their audience and children were not favored in the architectural design of space.

So the issue in here is orphan children who are deprived of a mother and father's love and grow up without parents, they are exposed to risk in society more than other children Because of the special circumstances of their lives and it will be dangerous for themselves and for the future of society If they do not be considered. So the necessity of the project increase. Psychosocial aspects and architectural aesthetics in designing can resolve their physical problems and emotional issues at the same time. This research is theoretical-practical and methods that were used are: questionnaires and interviews with coaches, Children's establishment in two different environments and analysis of their paintings. data collection methods are: library studies, published papers in scientific journals and digital resources. the findings show that which criteria creates sense of calmness, happiness and Strengthen of children's creativity and offers solutions to design various spaces for them such as: playing , education, rest and relaxation spaces.

Keywords: Kindness Home - Orphans Children - Bandar Abbas - Happiness

Payame Noor University

Branch Name: Bandar Abbas

Thesis Submitted for the Award of Master's of
M.A: Architectural Engineering

Department of Architecture and Urbanism

**Designing Kindness Home Orphans Children under 5
yearsof Bandar Abbas Approaching Happiness**

Under the guidance of:

Dr Khoshnevis

Elham Yaghoutpour Baynouji

October 2015

فصل اول

کلیات پژوهشی

۱-۱- تبیین موضوع

هر کودکی بر روی کره زمین ، زمانی آرزوی دنیایی پاک تر را در دل پرورانده است . دنیایی مبرا از آزارهای زندگی و مزین به باغ های جادویی ، مکانی برای تفرج و تماشای بی پایان انسان ها و محیط پیرامونشان . کودکان به سبب محدودیت های جسمی و روانی خود بالاجبار تابع شرایط محیطی هستند . حال بهبود شرایط محیطی که کودک در آن زندگی می کند می تواند حس شادی را در او تقویت سازد.(کامل نیا ، ۱۳۸۷)

یادگیری انسان و ساماندهی رفتار کودکان در گرو نشاط و شادابی و هیجانات مثبت اوست و خلاقیت ، شکوفایی استعدادها در گرو نشاط و انبساط روحی انجام می شود. کودکان بسیار بصری اند ، آنها از محیط و فضاهایی که نشاط و شادابی را القا کند لذت می برند و به دلیل افزایش انگیزه ها ، پیشرفت های چشم گیری در زمینه های علمی خواهند داشت ، اگر امکانات و تسهیلات و برنامه ریزی های دقیق بتوانند حس کنجکاوی آنها را تحریک کنند و آنها را بسوی خود جذب نمایند ، این محیط برای آنها نشاط آور و شاداب خواهد بود. (نیا آذری، ۱۳۹۳)

مرکز پرورش کودکان بی سرپرست به مرکز ، موسسه یا کانون فرهنگی – تربیتی اطلاق می گردد که کودکان از زمان پذیرش به صورت دائم یا موقت به تفکیک سن و جنس با هدف فراهم شدن زمینه انتقال موقت یا دائم به خانواده یا جامعه مورد مراقبت و پرورش قرار می گیرند و مسئولیت نگهداری ، مراقبت ، پرورش و فراهم نمودن زمینه بروز و رشد استعدادهای کودکان را در یک دوره سنی خاص را بر عهده دارد. که هدف این پروژه برای دوره سنی ۰ تا ۵ سال می باشد . فضای زندگی کودک باید طوری طراحی شود که بتواند نیازهای روحی و جسمی کودک را برطرف کند و آنها را به رشد و تعالی برساند . باتوجه به اینکه کودکان اقشار آسیب پذیر جامعه می باشند و در آینده نقش تعیین کننده ای را برعهده دارند باید به آنها توجه ویژه ای نمود . آنان نیز مانند کودکان دیگر نیازهایی دارند که باید در هر مرحله از رشد خود به آنها پاسخ داده و مانند سایرین از حقوق خاصی برخوردار باشند. معمار بعد از پدر و مادر اولین مربی کودک می باشد زیرا تعلیم و تربیت او از طریق فضاهای ساخته شده که محیط اطراف کودک را تشکیل می دهند ، صورت می گیرد. از این رو ارتباط میان کودک ، معماری و فضا بسیار اهمیت دارد و برای دستیابی به اهداف ذکر شده باید ابتدا کودک ، فضا و خواست های او را درک نمود و نیازها و مشکلات او را شناخت و سپس روش های برطرف کردن آنها را یافت. همچنین این موضوع را باید مورد توجه قرار داد که کودکان دوست دارند در فضاهایی که با مشارکت خود شکل می یابند زندگی کنند و این امر تاثیر بسزایی در فرایند رشد شخصیت کودک دارد. کودکان بی سرپرست از داشتن چنین محیطی محرومند بنابراین بررسی استانداردها و ضوابط معماری و ارائه راهکارهای مناسب نه تنها باعث ایجاد زمینه های رشد آنان شده بلکه به جامعه نیز در جهت ارتقا فرهنگ عمومی مردم و نحوه برخورد با این کودکان کمک می کند همچنین می توانیم با ایجاد محیطی مناسب ، از آسیب های دوطرفه اجتماع و این کودکان جلوگیری کنیم. از آنجاییکه رضایت از محل سکونت ، از عوامل بسیار مهم در رضایت فرد از زندگی خویش است و معادل حس رضایتی است که فرد از مسکن فعلی خود تجربه می کند در پژوهش های حوزه معماری مفهوم رضایت به عنوان معیاری همراه با خصوصیات عاطفی که نیازهای ساکنان

را برآورده می سازد تعریف می شود. عدم رضایت کاربران به ویژه کودکان بی سرپرست که از اقشار آسیب پذیر جامعه می باشند ، از محیط مسکونی می تواند صدمه های فیزیولوژیکی و روانی را برای آنان در پی داشته باشند. نکته مهم دیگر این است که تحقیقات دیگر نشان میدهند احساسات شادی فرد در فرایند خلاقیت وی مؤثر است و افراد خلاق معمولاً کنجکاو و خوشحالند. اما کدام عامل در طراحی فضای معماری برای کودک میتواند به ارتقاء خیال پردازی، بازی و کنجکاوی ، کودک منجر شوند. و از این طریق خلاقیت او را افزایش دهند؟ از جمله مواردی که تاکنون در امر احداث خانه کودک و موسسات نگهداری کودکان بی سرپرست موجب بروز مسائل و مشکلات فراوانی گردیده عدم رعایت ضوابط ، معیارها ، شاخص ها و استانداردهای علمی و فنی ، همچنین بی توجهی به نیازهای روان شناختی از جمله عدم توجه به رضایتمندی و شادی کودکان در ایجاد محیطی دلخواه ، برای طراحی این گونه فضاها می باشد . به نظر می رسد با وجود تدوین هرچند محدود اصول و معیارهای لازم برای چنین مکان هایی ، فضاهای استاندارد از لحاظ کاربرد فضاهای کالبدی رضایت بخش از نگاه کودکان جهت حفظ بهداشت روانی کودکان بی سرپرست و شاخص ها و استانداردهای فیزیکی زمین و معماری اغلب موارد وجود ندارد. بنابراین با توجه به اینکه کودکان بی سرپرست از حمایت و همراهی خانواده به دور هستند و تنها همراه همیشگی آنها ساختمان محل سکونتشان می باشد ، می توان در جهت رعایت دستورالعمل های حاصل از مطالعات سایر حوزه ها به سوی طراحی محیطی که احساس امنیت ، حمایت ، هویت و تعلق خاطر و شادمانی را در کودکان بی سرپرست ایجاد کند و امکان تخلیه عاطفی و تجربه روابط اجتماعی خانوادگی را به آنها بدهد گام برداشت . برای دستیابی به آنچه گفته شد با تکیه بر علم روان شناسی محیطی می توان از ابزارهایی مانند نقاشی و پرسشنامه کودک استفاده نمود . چرا که کودکان قادر نیستند آنچه در درونشان اتفاق می افتد را به روشنی بیان کنند. بنابراین برای بررسی شخصیت و روان کودکان یکی از بهترین راهکارها توجه و بررسی نقاشی کودکان است . برای شناخت نیاز کودکان در دنیای امروز و از سوی دیگر انتظارات آنها از فضاهای زندگی بهتر است از تکنیک هایی مثل نقاشی جهت بررسی خصوصیات محیط کالبدی رضایت بخش از دید کودکان حاضر در محیط و پرسشنامه کودک استفاده شود . سپس راهکارای مناسب برای برطرف کردن مشکلات ناشی از عدم رعایت مسائل روان شناختی از جمله رضایتمندی و شادمانی در رابطه با چنین فضاهایی ، ارائه شود. بنا بر آنچه گفته شد ، در پژوهش پیش رو * به دو بحث عمده نظیر شادمانی کودک از فضای سکونتی و ایجاد فضای کالبدی دلخواه با توجه به رنگ با رویکرد مشارکتی پرداخته شده و تحقیقات لازم بر روی کودکان بی سرپرست انجام گرفته است . با توجه به گستره ی وسیع خصوصیات کودکان در دوره های سنی مختلف ، تحقیقات انجام شده بر روی کودکان ۰ تا ۵ سال انجام شده است و علاوه بر خصوصیات ذکر شده ، ویژگی های جامعه آماری به صورت یکسان در نظر گرفته شده است که می توان از آن ، به از دست دادن والدین در بدو تولد و زمان مراجعه به پرورشگاه اشاره نمود. (صیادی، ۱۳۹۳)

۱-۲- علل و ضرورت های انجام طرح

از لحاظ سابقه ی موضوع می توان گفت تاکنون کتب ، مقالات و رساله هایی از جمله:

- پایان نامه بینابینی و شادی فضا (خانه کودکان بی سرپرست) ، سالومه شاهزاد ، دانشگاه آزاد اسلامی تهران
- نقش طرح کالبدی مرکز کودکان بی سرپرست در ایجاد حس سرزندگی آنان ، فروغ حسن پور ، دانشگاه آزاد اسلامی قزوین
- کتاب معماری برای کودکان بی سرپرست با رویکرد روانشناسی محیط ، ایجاد رضایتمندی سکونتی با رویکرد مشارکتی ، تاثیر رنگ در ایجاد فضای کالبدی دلخواه کودک ، مژده صیادی
- کتاب افسردگی و غمگینی در کودکان (به اضافه بحث ویژه شادی و نشاط) ، فرزانه صداقت
- مقاله باغچه ای به رنگ شاد پاییزی (توصیفی از مجتمع حمایتی و شیرخوارگاه آمنه در تهران) ، محمدی
- مقاله فرزندان بی سرپرست و نگهداری آنها ، هوشنگ داداش زاده
- مقاله کودکان بی خانه و آرزو - فاطمه رضایی ، حمیدرضا الوند
- غلامی و چاری (۱۳۹۰) پیش بینی شادمانی دانش آموزان دوره راهنمایی براساس ادراک آنها از انتظارات معلم ، نحوه تعامل معلم و خودکارآمدی مورد بررسی قرار گرفته است .
- جعفری و طالب زاده (۱۳۸۹) با ارایه مدلی نشاط و شادی در مدارس ابتدایی شهر تهران را مورد بررسی قرار دادند. طبق نتایج به دست آمده از دیدگاه معلمان و مدیران به ترتیب اهمیت ، عوامل فیزیکی ، عاطفی - اجتماعی ، فردی و آموزشی در شادی و نشاط مدارس ابتدایی دخترانه شهر تهران موثر شناخته شدند.
- سرهنگی (۱۳۸۹) بررسی میزان نشاط و شادابی و راه های تقویت آن در مدارس راهنمایی و متوسطه شهری استان کردستان را سنجیده است. نتایج نشان داده است که شادی و نشاط به عنوان یکی از جنبه های جدایی ناپذیر زندگی و بویژه یکی از جنبه های ضروری تحصیل در آموزش و پرورش تلقی می شود.
- ماهون و همکاران (۲۰۱۰) در تحقیقی تحت عنوان "شادی از منظر ارتباط با جنسیت و سلامت در اوایل رشد" به این نتیجه دست یافت که بین پسران و دختران تفاوتی از نظر شادی وجود ندارد ، در صورتی که تفاوت مثبت معناداری بین شادی و متغیرهای سلامتی برای تمام افراد وجود داشت.
- اویشی و همکاران (۲۰۰۹) با عنوان " فرهنگ ، ادراکات میان فردی و شادی در تعاملات اجتماعی " انجام دادند، نشان داد که تاکید بر جنبه های مهم شخصیت فرد، منجر به شادی وی می شود و تفاوت های فرهنگی در جنبه های مختلف شخصیت ، پایدار می گردد.